

Complexnummer: 498622

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Boas

Aantal complexonderdelen

6

Monumentnummers van complexonderdelen

498635, 498636, 498637, 498638, 498639, 498640

Woonplaats

Amsterdam

Gemeente

Amsterdam

Provincie

Noord-Holland

Locatie van het hoofdobject

Nieuwe Uilenburgerstraat 173, 1011 LN te Amsterdam

Complexomschrijving

Fabriekscomplex in verschillende fasen vanaf 1878-79 in eclectische trant naar ontwerp van J.W. Meijer tot stand gekomen fabriekscomplex, in oorsprong gebouwd als stoom-diamantslijperij ten behoeve van de gebroeders Boas - en derhalve Boas-complex genaamd -, bestaande uit een langgerekt hoofdgebouw met inbegrip van de later aangebouwde linkervleugel (complexonderdeel 1), een vrijstaand ketelhuis met bijbehorende fabrieksschoorsteen (complexonderdelen 2 en 3), twee poortgebouwen (complexonderdelen 4 en 5) en bijbehorende hekpijlers (complexonderdeel 6); de in 1909 naar ontwerp van D. van Oort tussen hoofdgebouw en portiersgebouw toegevoegde vleugel langs de Houtkopersburgwal is in 1989 afgebroken. De fabriek was in oorsprong gebouwd voor de opstelling van 357 slijpmolens, eveneens naar ontwerp van J.W. Meijer, die door - inmiddels verwijderde - stoommachines werden aangedreven; deze machines stonden in het midden opgesteld, waarbij de stoomleidingen via een goot in de bestrating van het voorterrein met de ketels in het ketelhuis verbonden waren. Met de in 1887 toegevoegde linkervleugel was het aantal werkplaatsen tot 600 gestegen, welk groot aantal herinnerd aan de bloei van de diamant-industrie tijdens de 'Kaapse tijd'. Het voor de ontwikkeling van de negentiende-eeuwse industrialisatie, gekenmerkt door de toepassing van stoomkracht, en die van de diamantnijverheid in het bijzonder, exemplarische fabriekscomplex, destijds het grootste van ons land, is van algemeen belang wegens architectuur-historische en industrieel-archeologische waarde, alsook vanwege de markante situering langs de Uilenburgergracht in een vanouds door de diamantnijverheid bepaalde buurt.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 498635

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	12 maart 1996
Kadaster deel/nr	82944/47

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Nieuwe Uilenburgerstraat	173			1011 LN	Amsterdam		
Nieuwe Uilenburgerstraat	175			1011 LN	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Amsterdam	P				3212		
Amsterdam	P				3213		

Omschrijving**

Complex-onderdeel met monumentnummer 498625 (HOOFDGEBOUW) Smal, doch langgerekt (in oorsprong symmetrisch) hoofdgebouw, teruggedrooid gesitueerd en in 1878-79 naar eclectisch ontwerp van J.W. Meijer opgetrokken in baksteen, afgewisseld door enkele accenten in natuursteen, met vier bouwlagen en kapverdieping onder met blauwe pannen gedekt dwars schilddak, waarbij het toren-achtige middenrisaliet, evenals de in dezelfde trant toegevoegde linkervleugel, vijf bouwlagen heeft. De gevels zijn voorzien van kleine boogfriezen op de beganegrond en onder de omlopende, gekorniste kroonlijst met kleine consoles, alsook van gebosseerde hoeklisenen bij de risalieten en van rondboogvensters met in oorsprong een ijzeren onderverdeling. Te weerszijden van het aan de straat-zijde drie venster-assen brede middenrisaliet bevindt zich elk een veertien venster-assen tellende slijpzalen-vleugel, met aansluitend een zijrisaliet ter breedte van een venster-as, op de scheiding gemarkeerd door een later toegevoegde trapvormige muurdam. Het middenrisaliet bevat de rondboogvormige (gemoderniseerde) hoofdingang met stoep in het midden, met witgepleisterde, deels gebosseerde omlijsting, doorgaand om het middenvenster van de verdieping en bij de sokkel en de hoeklisenen; op de plaats van het vroegere naamfries is bij de herbestemming in 1989 de naam van de huidige gebruiker (Gassan Diamonds) aangebracht; het geheel wordt sinds de verbouwing van 1909 ten behoeve van de aanbrenging van een lift bij het centrale trappenhuis bekroond door een attiek met omlopende balustrade met bolvormige siervazen op de hoeken, in plaats van een fronton. Beide zijrisalieten bevatten elk een (gemoderniseerde) rondboogvormige ingang met gepleisterde, deels gebosseerde, omlijsting en de opschriften ANNO, respectievelijk 1879. De lange gevel aan de zijde van de Uilenburgergracht is vrijwel identiek aan die aan de Nieuwe Uilenburgerstraat, met als belangrijkste verschillen dat het - verder uitstekend - middenrisaliet aan het waterfront vier venster-assen breed is en wordt bekroond door een driehoekig fronton met oculus en dat bij de risalieten op de beganegrond-verdieping alleen gepleisterde lisenen zijn toegepast en bij de herbestemming de oorspronkelijke zijingangen door een rondboogvormig venster zijn

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vervangen. Tevens is toen het vroegere voetinghek te weerszijden van het middenrisaliet verwijderd. De vier venster-assen brede kopgevel bevat voornamelijk rondboogvormige blindvensters, met uitzondering van de linkertravee, waarin (gemoderniseerde) rondboogvensters zijn aangebracht. De in 1887 naar ontwerp van C. Alberts in verwante trant toegevoegde linkervleugel (of 'Nieuwe Fabriek') ter breedte van acht venster-assen heeft een blinde kopgevel en wordt aan beide lange zijden bekroond door een driehoekig fronton met oculus. De inwendige constructie van het gehele hoofdgebouw, met grotendeels ongedeelde ruimten, bestaat uit geprofileerde gietijzeren kolommen, die op moer- en kinderbalken rustende houten vloeren dragen, waarbij in het midden dubbelgrote overspanningen zijn gerealiseerd ten behoeve van de oorspronkelijke machine-opstellingen en aandrijf-mechanismen. In de hal naast de trap van het hoofdgebouw is een plaquette met inscriptie uit 1879 aangebracht, en in de linkervleugel een gedenksteen uit 1887. Rationeel, naar de toenmalige productie-eisen ingedeeld en in oorsprong geheel voor de toepassing van stoomkracht ingericht fabrieksgebouw voor de diamantnijverheid, met voor de tijd van ontstaan typerende bouwhistorische en stilistische kenmerken.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Handel en kantoor

Functie

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 498636

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	12 maart 1996
Kadaster deel/nr	82944/54

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Nieuwe Uilenburgerstraat	173			1011 LN	Amsterdam		
Nieuwe Uilenburgerstraat	175			1011 LN	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Amsterdam	P				3212		
Amsterdam	P				3213		

Omschrijving**

Complex-onderdeel 2 (KETELHUIS) In 1878-79 naar eclectisch ontwerp van J.W. Meijer tot stand gekomen ketelhuis, opgetrokken in baksteen op een rechthoekige plattegrond onder - in oorsprong met ijzeren golfplaat gedekt - zadeldak met in het midden een ventilatiekap. De gevels zijn, met uitzondering van de blinde noordoostgevel voorzien van spaarvelden met lisenen en rondboogfriezen, waarbij aan de straatzijde drie halve rondboogvensters met ijzeren onder-verdeling en roosterluiken zijn aangebracht, aan de Z-W-zijde vier van dergelijke vensters en aan de fabriekszijde drie stel dubbele deuren met kleine glasroeden, in oorsprong alle bekroond door een groot rondboogvormig bovenlicht met ijzeren onderverdeling, in het midden van de top een geheel rond venster met ijzeren onder-verdeling en te weerszijden elk een rond blindvenster. Inwendig bevat het gebouw, waarin oorspronkelijk drie stoomketels stonden opgesteld, ijzeren polonceauspanten voor de draagconstructie. Ketelhuis met voor de tijd van ontstaan en oorspronkelijke - met toepassing van stoomkracht verbonden - functie typerende bouwhistorische en stilistische kenmerken.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Boerderijen, molens en bedrijven	Industrie	Ketelhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 498637

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	12 maart 1996
Kadaster deel/nr	82944/50

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>					
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland					
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Nieuwe Uilenburgerstraat	173			1011 LN	Amsterdam		
Nieuwe Uilenburgerstraat	175			1011 LN	Amsterdam		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>		<i>Appartement aanduiding</i>		<i>Grondperceel</i>	
Amsterdam	P					3213	
Amsterdam	P					3212	

Omschrijving**

Complex-onderdeel 3 (FABRIEKSSCHOORSTEEN)

Direct naast het ketelhuis gesitueerde fabrieksschoorsteen van omstreeks 33 meter hoogte, naar ontwerp van J.W. Meijer in 1878-79 opgetrokken in baksteen op een vierkante pedestal met natuurstenen afdekplaat en achzijdige voetlijst. De taps toelopende ronde schoorsteen is aan de bovenzijde voorzien van een tandlijst. Fabrieksschoorsteen met voor de tijd van ontstaan en oorspronkelijke - met toepassing van stoomkracht verbonden -functie typerende bouwhistorische en stilistische kenmerken.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Boerderijen, molens en bedrijven	Industrie	Fabrieksschoorsteen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 498638

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	12 maart 1996
Kadaster deel/nr	82944/27

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Nieuwe Uilenburgerstraat	173			1011 LN	Amsterdam		
Nieuwe Uilenburgerstraat	175			1011 LN	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Amsterdam	P				3212		
Amsterdam	P				3213		

Omschrijving**

Complex-onderdeel 4 (VOORMALIG DIRECTIEKANTOOR)

In 1878-79 naar eclectisch ontwerp van J.W. Meijer op een hardstenen plint in baksteen, met enkele hardstenen sierblokken, onder zinken zadeldak opgetrokken rechthoekig poortgebouw, in oorsprong bestemd als directiekantoor. Dit aanvankelijk symmetrisch met het rechter portiersgebouw opgezette kantoorje heeft gebosseerde hoeklisenen en in de puntvormig beeindigde kopgevels elk klimmende boogfriezen, twee negenruitsschuifvensters met halfronde bovenlichten en een tondo. In het midden van de rechterzijgevel de ingang met half rond bovenlicht met onderverdeling, tezamen in een witgepleisterde, driehoekig bekroonde omlijsting, rechts een rondboogvormig blindvenster met ruitvormig ingesneden pleisterwerkvulling, en links een naderhand aangebrachte deur. De blinde linkerzijgevel bevat bovenaan natuursteenblokken. Poortgebouw met voor de oorspronkelijke functie en tijd van ontstaan typerende bouwhistorische en stilistische kenmerken.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen	Handel en kantoor	Kantoorgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 498639

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	12 maart 1996
Kadaster deel/nr	82944/24

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Nieuwe Uilenburgerstraat	173			1011 LN	Amsterdam		
Nieuwe Uilenburgerstraat	175			1011 LN	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding			Grondperceel	
Amsterdam	P					3213	
Amsterdam	P					3212	

Omschrijving**

Complex-onderdeel 5 (PORTIERSGEBOUW)

In 1878-79 naar eclectisch ontwerp van J.W. Meijer, op een hardstenen plint in baksteen, met enkele hardstenen sierblokken, onder zinken zadeldak op geknikte plattegrond opgetrokken poortgebouw, in oorsprong bestemd als portierswoning. Het in oorsprong symmetrisch met het voormalig directiekantoor uitgevoerde gebouw heeft gebosseerde hoeklisenen en in de puntvormig beeindigde kopgevels elk klimmende boogfriezen, en langs de zijgevels rechte boogfriezen. De voorgevel was in oorsprong identiek aan die van het linkerportiersgebouw en bevat thans twee rondboogvensters en in de top een vierruitsstolpraam. De geknikte rechterzijgevel heeft verder nog twee rondboogvensters met roedenverdeling en in het midden een gebosseerde pilaster. De linkerzijgevel heeft in het midden van het voorste gedeelte een deur met halfrond, verdeeld bovenlicht in een witgepleisterde, driehoekig bekroonde omlijsting en te weerszijden een rondboogvormig blindvenster met ruitvormig ingesneden pleisterwerkvvulling; in het achtergedeelte in het midden een rondboogvormig schuifvenster met roedenverdeling met een witgepleisterde, driehoekig bekroonde omlijsting en twee smalle rondboogvensters met drieruitsverdeling te weerszijden. De achtergevel is blind. Portiersgebouw met voor de oorspronkelijke functie en tijd van ontstaan typerende bouwhistorische en stilistische kenmerken.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Woningen en woningbouwcomplexen	Dienstwoning(K)	Portierswoning

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 498640

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	12 maart 1996
Kadaster deel/nr	82944/9

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Nieuwe Uilenburgerstraat	173			1011 LN	Amsterdam		
Nieuwe Uilenburgerstraat	175			1011 LN	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding			Grondperceel	
Amsterdam	P					3213	
Amsterdam	P					3212	

Omschrijving**

Complex-onderdeel 6 (HEKPIJLERS)

Tussen de beide poortgebouwen - met boven de doorrit een (recent vernieuwde) segmentvormige overkapping in oorsprong naar ontwerp van D. van Oort uit 1909 aangebracht - aan de straatzijde twee hardstenen, beeldhouwde hekpijlers uit de bouwtijd met ijzeren hekwerk, van belang als onderdeel van het hele complex. N.B. De moderne hekwerken, die ten dele de oorspronkelijke hekwerken vervangen, vallen, evenals de moderne afsluitingsmuur rechts van het rechterportiersgebouw en de aan de achterzijde van het hoofdgebouw aangebrachte steigers, buiten de bescherming.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Voorwerpen op pleinen en dergelijke	Erfscheidings(D)	Hekpijler

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument